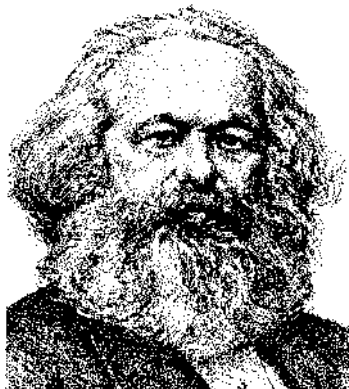

"Világ proletárjai, egyesüljetek!"

Dialektika

A Marx Károly Társaság időszaki lapja

VIII. évfolyam 12-13. (87-88.) szám

2004. november-december

KÖSZÖNTJÜK A 15 ÉVES MARX KÁROLY TÁRSASÁGOT ÉS FOLYÓIRATÁT, A "DIALEKTIKÁ"-T

A Marx Károly Társaság 1989. július 21-én, 140 alapító tag aláírásával született. A Fővárosi Bíróság 1989. szeptember 18-i végzésében a Társaság képviselőjeként *Simon Pétert* említi, akinek képviselői joga 1998. május 11-én megszűnt. Az új képviselő *Rozsnyai Ervin* lett. A Társaság első elnökét, *Szigeti Józsefet*, 1998-ban Rozsnyai Ervin követte, aki jelenleg is betölti az elnöki tisztséget.

Társaságunk alapszabálya szerinti célja és működési elve:

1. A marxi tanítások és eszmék terjesztése és alkalmazása;
2. Ismeretterjesztő és tudományos tevékenységet folytat;
3. Politikai pártoktól független. Tevékenységét a Magyar Köztársaság alkotmánya és hatályos törvényei keretében fejti ki;
4. Együttműködik hasonló célú hazai és külföldi szervezetekkel.

A Marx Károly Társaság országos társadalmi szervezet helyi tagozatokkal. Székhelye: Budapest II. ker. Zsigmond tér 8. Valamennyi megyében és fővárosi kerületben működnek helyi szervezetei. Jelenlegi taglétszáma 1427 fő. A gyarapodás 15 év alatt 1287 fő. Sajnos a természetes fogyatkozás is jelentős, 2001 - 2004 között 39 fő.

Az országos vezetőség létszáma 20 fő. Elnök: Rozsnyai Ervin, Elnökhelyettes: Wirth Ádám. Tisztújító közgyűlésen két évenként választják az új vezetőséget. A vezetőség az elnök irányításával gondoskodik az Alapszabály betartásáról, a közgyűlés döntéseinek végrehajtásáról, koordinálja a helyi tagozatok és szakmai jellegű munkacsoportok tevékenységét.

A vezetőség megjeleníti a Társaság időszaki lapját ("Dialektika"). A lap szerkesztését 13 tagú társadalmi szerkesztőbizottság segíti. A "Dialektika 1997 január-

jában jelent meg először. A hatósági bejegyzés szerint a lap felelős kiadója: Rozsnyai Ervin, a felelős szerkesztő: Ferencz Lajos. A 8 éve megjelenő lapot mintegy 5 ezren olvassák. Havonta - kéthavonta megjelenő példányszáma: 1600 - 1800.

A vezetőség munkáját és a "Dialektika" szerkesztését, előállítását és terjesztését jelenleg 110 aktivista segíti. Társaságunk és lapja működését kizárólag a tagság tagdíjaiból és személyes adományaiból, társadalmi munkában biztosítja.

*"Zizegni minden bizalomra
keserülő e marxi munka,
de kössünk, kössünk lágyan zsongva,
a homok elfut, a föld megmarad."*
(József Attila)

Meghívó

A Marx Károly Társaság megalakulásának **15. évfordulója** alkalmából **elméleti konferenciát** rendez, melynek előadói:

Szigeti József, akadémikus:

A mai világ antinómiái és a kitörés lehetőségei

Rozsnyai Ervin: Az átmeneti korszak jellegéről és ellentmondásairól

Szász Gábor: A termelőerők fejlődési lehetőségei és korlátai a kapitalizmusban

Harsányi Iván: A marxizmus és a jelenkori történelem

Vígh László: Marxizmus és közgazdaságtudomány

Baranyi Ferenc: A baloldali írók küldetéséről és felelősségéről

A rendezvény időpontja:

2004. november 6.

(szombat) de. 10-14 óra

Helye: **Vasas Székház,**

Bp. VIII. Magdolna-u 5-9. I. emelet

Tisztelettel meghívjuk!

Marx Károly Társaság

A kommunista és munkáspártok athéni tanácskozása

Október 8-10.-e között 64 kommunista párt tanácskozott és nyilatkozatot adott ki **"Ellen- állás az imperialista agresszióval szemben. A küzdelem frontjai és alternatív javaslatok"** témában. A török párt megfigyelőt küldött, míg további 15 párt írásban küldte el véleményét, és szolidaritását nyilvánította ki a találkozónál. **A véleménycsere középpontjába az USA és szövetségeseinek agressziója és okkupációja állott Afganisztán és Irak ellen, a nemzetközi jogok és szerződések megsértése, az ENSZ mélyülő válsága, a béke biztosítása és az államok közötti viták békés rendezése.**

A tanácskozás elmarasztalta az USA preventív katonai csapás doktrínáját, melyet az EU, Ausztrália és Putyin is elfogadott a "terrorizmus" elleni harc álcájával. Elítélték, hogy a militarizáló Japán, először sértette meg a második világháború után, hogy határain kívülre küldi hadi egységeit. A nyilatkozat szükségesnek nyilvánította a **pártok, társadalmi szervezetek, a proteszt mozgalmak széles körű koordinált tevékenységét, aktivizálását, az erőviszonyok megváltoztatását a béke javára**

nemzeti, regionális és nemzetközi szinten egyaránt. Sokan nélkülözhetetlennek tartották **ennek szerves összekapcsolását a dolgozók szociális és a munkához való jogainak védelmével,** a neoliberális politika elleni fellépéssel, melynek gyengeségei főként a nőket és a fiatalokat sújtják. Tovább növekszik a szegények és a gazdagok közötti különbség, különösen nagy méreteket ölt ez a fejletlenebb országokban, az országok nagy többségében. Hasonlóképpen elítélték a demokratikus szabadságjogok, s a népi mozgalmak korlátozását, "antiterrorista törvénynek" minősítve a nemzeti szabadságmozgalmak ellen fordítva. Nyugtalanító az antikommunista, fundamentalista, rasszista és neofasiszta erők tevékenységének fokozódása az imperialista törekvések szolgálatában. Rámutattak a G-8, a NATO negatív szerepére, annak EU támogatására, az USA világuralmi hegemónizmusának fedezésére. Veszélyesnek tartják az USA jelenlegi kormányzásának ösztönzéseit az oroszországi drámai terrorista cselekményekben, Közel-Keleten, az olaj-, és gázkészletek megszerzéséért
(folytatás a 2. oldalon)

(folytatás az 1. oldalról)

Kaukázusban, az arab országokban, az izraeli–palesztin konfliktusban, az Irán elleni támadó előkészületekben, nem kevésbé Afrikában, a Kuba, a Korai Népi Demokratikus Köztársaság elleni lépésekben, a latin-amerikai népek elleni támadásokban.

A tanácskozás kiállt Venezuela népeinek szabadságtörekvései mellett, Ciprus egyesítéséért, **a nemzetek szuverenitásának és függetlenségének védelméért. Fel-szólította a különféle kommunista és baloldali pogrészív osztagokat egymás támogatására, regionális konferenciákon a politikai lépések egyeztetésére, beleértve – önállóságuk megőrzése mellett, – az európai parlamenti baloldali frakciók közös fellépésére, az EU alkotmány a dolgozókat és nemzeteket korlátozó vonásainak együttes elutasítására.** Felhívta a haladó mozgalmakat a 2. világháborús antifasiszta győzelem jövő évi prágai találkozója való részvételre, a venezuelai 16. Világifjúsági Találkozó jövő augusztusi közös megrendezésére. A nyilatkozat **kulcskérdésnek tartja: a béke és szociális mozgalom szélesítését.** A szakszervezetek erősítését az osztályérdekek védelmének és érvényesítésének erősítésével, a szociális helyi, nemzeti regionális és világmozgalom tevékenységének és hatékonyságának fokozását, a demokratikus, antiimperialista, antimonopolista, és hazafias, a transznacionális tőkés globalizáció elleni mozgalmak tömörítését, együttes fellépését.

A nyilatkozat külön aláhúzta: “a viták és véleménycserék a szocialista elmélet alkotó továbbfejlesztésének hasznosságát” a közös küzdelmek eredményes segítése érdekében. Azt is sarkalatos követelménynek tekintik: **“a szolidaritást az általános emberi és szabadságjogok ellen támadó antidemokratikus, diszkriminációs és reakciós irányzatok elutasítását a gyakorlatban.”**

A tanácskozás jellegzetessége, hogy részt vettek és a nyilatkozatot aláírták azok a pártok is, amelyek az Európai Baloldali Pártba beléptek és magukat marxista jellegűeknek tartják, élén az Olasz Kommunista Újjászületés (Rifondazione) Pártjával. Oroszországból a föderáció legerősebb legitim kommunista pártja, az OFKP, a vele szövetséges Kommunista Munkáspárt és a FÁK országaiban velük együttműködő kommunista pártok vettek részt. A tanácskozás előtt sor került az ázsiai haladó pártok pekingi tanácskozásának megtartására, ahol is a kínai pártvezetés a kommunista pártokkal külön-külön, beleértve az Oroszországi Föderáció Kommunista Pártjának vezetőjét, nézet és cselekvési egyeztetést végzett, s közeljövőben összehívják az ázsiai kommunista és munkáspártok külön tanácskozását.

Érthetetlen, hogy miért nem jelent meg, nem küldött véleményt, s újságjában tartózkodik az esemény hírül adásától a magyarországi MUNKÁSPÁRT?

Széchy András

MARXISTÁK A SZOCIÁLIS MOZGALOMBAN

A 3. Európai Szociális Fórum tapasztalatairól

A Szociális Világforum mozgalom jelszava: lehet más a világ! Nem hangzik oly radikálisan, mint a régi dal, mely szerint: megforgatjuk az egész világot, de mint-ha hasonlóra utalna! Folytatása-e a hagyományos munkásmozgalomnak az új szociális mozgalom? Gondolkodjuk erről közösen a 2004. október 14. és 17. között, Londonban megtartott 3. Európai Szociális Fórum kapcsán.

A rendezvénynek 35 ezer regisztrált résztvevője volt. Mintegy 500 plenáris ülésen, szemináriumon, munkacsoport-ülésen 2500 egyetemi oktató, civil aktivista, politikus, tartott előadást. Mintegy 150-en voltunk jelen Magyarországról, közöttük

társaságunk 4 tagja. Több száz kapcsolódó kulturális rendezvényt tartottak. Az utolsó napon százezres tömeg hömpölygött lelkesen, többek között munkásmozgalmi dalokat kántálva a Russell tértől a Trafalgar térig. Egy lengyel trombitással teli torokból énekeltük például a Warsaviankát.

Mi ez a hatalmas kavalkád? Hyde park, ahol mindenki levegőbe kiálthatja fájdalmát? Valószínűleg közelebb áll az igazsághoz: ez egy nagy egyetem, ahol mindenki sokat tanulhat. Egyben aktivista értekezlet, ahol megbeszéljük, hogy a következő évben milyen formában és hol tüntetnek a globális kapitalizmus európai és világintézményei ellen.

S milyen az elméleti-ideológiai iránya ennek a mozgalomnak? Nyilvánvalóan nem egységes, a sokszínűségében nem is lehet egysíkú. Itt vannak egymás mellett a kapitalizmus jobbításában reménykedők, az európai jóléti rendszert visszaállításáért harcoló civilek és az “EU-s intézményes” baloldali pártok, nem kis számban a marxisták és marxista pártok, s talán még többen a “forradalmi marxisták”, az “alternatívok”, a “direkt akciókat” előtérbe helyező anarchizálók és ultraforradalmárok, sőt az ESZF-en belül kisebb botrányokat szervező feketetings anarchisták, továbbá anti-rasszista alakulatok, nőszervezetek, a kereskedelem igazságosabbá tételéért és a fejlődő országok érdekeiért küzdő aktivisták, a bevándorlókat képviselő önkéntesek, a környezetvédők széles palettája és a népi-baloldali kultúra letéteményesei. Az utóbbi csoportok kevésbé “átpolitizáltak”, úgynevezett autonóm tereken, tehát külön szervezetek rendezvényeiket.

E sokszínűség ellenére van az elmúlt években kiüzdett közös platformjuk. Ezt tömören tükrözte a *tüntetés, egyben a 3. ESZF alapjelszava: állítsuk meg a háborút, nemet a rasszizmusra és a privatizációra: egy békés és társadalmilag igazságos Európáért!* A szellemiséget tükrözik a tanács-

kozások – előre egyeztetett – témacsoportjai: 1. háború és béke; 2. demokrácia és alapvető emberi jogok (ezen belül nem a polgári szabadságjogok, hanem a szociális jogok vannak előtérben); 3. társadalmi igazságosság és szolidaritás – a privatizáció és a liberalizálás ellen, a dolgozók és a nők jogaiért; 4. a transznacionálisok által vezérelt globalizáció és a globális igazságosság; 5. a rasszizmus, a diszkrimináció és a szélsőjobb ellen – az egyenlőségért és a különbözőségekért; 6. a környezeti válság és harc a neoliberalizmus ellen, a fenntartható társadalomért.

A szociális mozgalom elég nagy utat tett meg az elmúlt években. Kicsit egyszerűsítve, a nemzetközi pénzmozgások megadóztatásának követelésétől, a neoliberalizmus korlátozásától indult és eljutott a kapitalizmus átfogó kritikájáig. Kezdetekben óvakodott kimondani baloldaliságát. A szociális mozgalom prominensei, mint Bernerd Cassen, Susan George ma már egy távlatosan megvalósítható, kapitalizmuson túli társadalomról beszélnek. (Még nem merik-akarják hozzátenni, hogy ez a marxizmus vett szocializmus. Ha hozzá is tesszük, gyakran illúzióik vannak a kapitalizmus fokozatos korlátozhatóságáról.)

(folytatás a 3. oldalon)

(folytatás a 2. oldalról)

A szociális mozgalom ma egyre fontosabbnak tartja a jobboldali demagógia és szélsőségek elleni harcot. Ma már nemet mond a privatizációra, ami persze pillanatnyilag inkább csak a közszolgáltatásokra értelmezhető. A szociális mozgalom ma – ebben Irak lerochanása volt a katalizátor – egyben a történelem legnagyobb nemzetközi békemozgalma.

Ken Livingstone, London főpolgármestere pedig – alig akartam hinni a fülemnek – antiimperializmusról, Kuba jogairól, a szocializmus létező alternatívájáról beszélt a 3. ESZF-t megnyitó, tehát alaphangját adó beszédében!

Erősen haladó tartalmú mindez. Még akkor is, ha csak a marxisták beszélnek hangsúlyosan a kapitalista kizsákmányolásról, a munkásosztály szerepéről, a termelési eszközök kisajátításának szükségességéről, a létezett szocializmus egyes pozitív tapasztalatairól (persze nem hallgatják el a kedvezőtleneket sem, melyekről ugyancsak eltérőek a vélemények). S közöttük is sok a vita, pl. a szocializmushoz vezető útról.

A 3. ESZF-en főleg a fiatalok voltak lelkesek. Az európai intézmények megjavításával, a jóléti rendszer elveszett elemeinek visszaszerzésével, az Európán belüli szolidaritással foglalkozó gyűléseken inkább a középkorúak voltak jelen és gyakran üres széksorok maradtak. Ahol a G8-ak, a WTO, az IMF elleni tüntetésekről, a harmadik világ, Irak, a palesztinok és Kuba melletti kiállásról volt szó, ahol megjelent a mozgalom mártírja, Carlo Guliano édesanyja, nos ott az állóhelyért is meg kellett küzdeni. A fiatalok forradalmi hevületét milyen eszmék kísérik? Félek tőle, hogy a

baloldali türelmetlenségből adódó trockista és anarchista nézetek erősen hatnak. A “fiatalos” összejöveteleken a hagyományos mozgalmi pártok nem igen voltak jelen, inkább újbaldaliak. Érezhetően nagy a befolyása Nagy-Britanniában a Szocialista Dolgozók Pártjának (Socialist Worker Party) és a hozzá kötődő civilmozgalmaknak.

A szociális fórum mozgalom és a 3. ESZF a nézetek “zűrzavara” ellenére jelentősnek mondható. A kapitalista globalizációval szemben kialakult egy haladó platformot képviselő széles új-népfront, amely kapitalizmus-kritikai alapállású. Ez ad lehetőséget arra, hogy ebben a közegben a kommunisták teljes nyíltsággal képviselhessék álláspontjukat. Korunk jellemzője – sajnos –, hogy csak brit kommunista pártból vagy négynek volt standja a folyosón. (Nagyhatású beszédet mondott az egyik plenáris ülésen Tina Bekker, Nagy-Britannia Kommunista Pártjának elnöke. Ugyanakkor nagy lendülettel jelentkezett a Fórumon az új, Marxista-Leninista KP.) Meggyőződésem, hogy a világtörténeti folyamatokból adódó objektív helyzetben belül a marxisták jelentős hatással voltak az egész mozgalom radikalizálódására. Ennek nyomán egyre élesebben vetődik fel a szociális mozgalmak viszonya a hagyományos pártokhoz és a mozgalom jövője, érdekérvényesítő képességének erősítése. A mozgalom alapját képező Porto Alegre-i charta ugyanis elvileg kizárja a pártokat a szociális fórummozgalomból. Időközben azonban Németországban – a Német Szocialista Párt gyászos neoliberais szerepe miatt – új baloldali párt alakult, amelyet az ottani szociális mozgalom támogat.

Lenin a kommunista munkáspártok vezetéséről

Mélységesen egyet lehet érteni a tudományos szocializmus klasszikusai dialektikus, a változó helyzetekre érvényes tanulmányozásának, és alkotó alkalmazásának szükségességével. Vonatkoztatható ez a munkáspártok vezetésére is. A tudományos szocializmustól idegen a “vezérkedés”, “az egy személyi vezetés”, vagy a körülötte kialakult, felülről diktáló “klikk-vezetés” gyakorlata. A tudományos szocializmus klasszikusai, Marx és Engels következetesen harcoltak ez ellen az I. Internacionáléban, a kialakuló munkáspártokban: mindenkor **szigorúan a mozgalmi demokratizmus, a kollektív vezetés elvei és gyakorlata alapján állottak**. Különösen figyelemre méltóak Lenin gondolatai a legalitás körülményei közé került kommunista párt vezetéséről.

Lenin egész életművében óvott, különösen a kispolgári többségű országokban, a kispolgáriság különféle ingadozásainak, szélsőségessegre való hajlama tendenciáinak hatásaitól. Ismeretes, hogy Lenin a jobb-, és baloldali opportunizmusok, elhajlások gyökereit a munkásmozgalomra befolyást gyakorló “*munkásarisztokrácia*” és “*munkásbürokrácia*” külön érdekeiben és törekvéseiben látta. Lenin a párt egységét és fegyelmét szemelőtt tartva megkülönböztett jelentőséget tulajdonított a bürokratizmus elleni küzdelemre, a demokratizmus és a munkás öntevékenység fejlesztésére. Ahogy a párt X. kongresszusán ezt alá húzta: “*bármily komoly indítványt a legnagyobb figyelemmel kell megvizsgálni és a gyakorlati munkában kipróbálni*.” Élete végén a XIII. kongresszushoz intézett leveleiben azt írta: “*Feltétlenül azt tanácsolnám, hogy ezen a kongresszuson hajtsunk végre jó néhány változást politikai rendszerünkben... Elsősorban arra gondolok, hogy a Központi Bizottság tagjainak számát több tucatra, sőt akár százra kellene emelni. Azt hiszem, hogy ha ezt a reformot nem hajtánók végre, Központi Bizottságunkat nagy veszedelem fenyegetné* ab-

(folytatás a 4. oldalon)

Egy mási metszete a gondoknak a “horizontálisok” és “vertikálisok” vitája. Utóbbiak főleg az EU baloldali, “neokommunista” pártjaihoz, Nagy-Britanniában pedig az említett SWP-hez kötődő személyek voltak, és fő szervezői voltak az eddigi összeurópai Fórumoknak. Ugyanakkor egyfajta szellemi, szervezési és anyagi kisajtítás volt tapasztalható részükről. Ez ellen sokan felléptek, többek között Magyarországról az ATTAC és a MSZF Alapítvány

szervezetei és a zöldek Lehet Más a Világ mozgalma. Ez a feszültség egyfajta kompromisszumban kissé oldódni látszott Londonban, bár különösen az un. “alternatív terek”, tehát a zöldek és a kultúra szószólói, továbbra is elégedetlenek.

Az európai szociális mozgalom válaszüthöz érkezett. Mindezen kihívások megválasztására folyó év decemberére, Párizsba összehívták az európai szociális mozgalmak közgyűlését.

Aligha várható annak megvalósulása, amit egy felszólaló vetett fel Londonban. Azt javasolta ugyanis, hogy a szociális mozgalom oszlassa fel önmagát és alakítson töke ellenes világpártot. Szó lesz azonban Párizsban a szociális mozgalom további intézményesüléséről, érdekérvényesítéséről és bizonyosan a pártokhoz való viszonyról, a választásokon való részvételtől. Közeledik ugyanis az Európai Unió több országában a népszavazás az EU alkotmányáról. Az ESZF hangadói abban bíznak, hogy az Alkotmány neoliberális, antiszociális és militarista tartalma miatt a referendumok elutasítják azt, és ezzel új szakasz kezdődhet az ESZF mozgalmak történetében.

Farkas Péter

(folytatás a 4. oldalról)
ban az esetben, ha az események nem alakulnának teljesen kedvezően számunkra (márpedig arra számítanunk kell)."

Ezt azzal indokolta, hogy ez szükséges mind a KB tekintélyének és súlyának emeléséhez, mind a tisztségviselők ellenőrzéséhez, "mind az apparátusunk megjavítását célzó komoly munkához, mind pedig annak megelőzéséhez, hogy a Központi Bizottság kisebb csoportjainak konfliktusai túlságosan nagy jelentőségűvé váljanak a párt egész sorsa szempontjából... Azt hiszem, pártunk szilárdsága ezzel az intézkedéssel meghatványozódna."

Lenin a szakadás veszélyének több jelenségét észlelte. Volt a vezetők között, akinek nagy hajlama volt túlzott magabiztossággal a parancsolgatásra, a dolgok adminisztratív elintézésére, volt, aki túlzott hatalmat összpontosított kezében, s "nem vagyok biztos afelől, hogy mindig elég körültekintően tud majd élni ezzel a hatalommal." Voltak, akik előéletükben bizonyos opportunisták külön-utakon jártak, s a tények azt mutatták, hogy ez nem volt csak epizód felfogásukban és tetteikben. Voltak skolasztikusok, akik hol balra, hol jobbra térve képtelenek voltak a dialektikus materializmus elsajátítására, hajlamosak voltak az egyoldalúságra és voluntarizmusra. Következtetésként vonta le: "minél több tagja lesz a Központi Bizottságnak, annál többen fogják megtanulni a Központi Bizottságban végzendő munkát, és annál kisebb lesz annak a veszélye, hogy valamiféle elővigyázatlanul folytán szakadás áll be."

Az volt a véleménye, hogy a KB-ba olyan munkásokat-parasztokat kell beválasztani túlnyomó többségben, akik bárki másnál jobban képesek jobban foglalkozni a végrehajtó tisztségviselők munkájának "ellenőrzésével, megjavításával és újrakialakításával." Felfogása szerint nem olyan munkásokat kell megválasztani, akik hosszú időt töltöttek felső és közép vezető tisztségekben, mert ezekben "már kialakultak azok a bizonyos hagyományok és előítéletek, amelyek ellen kívánatos felvenni a harcot." A KB-ba túlnyomórészt olyanokat célszerű megválasztani, akik "közelebb állnak az egyszerű munkásokhoz és parasztokhoz, nem lehetnek azonban olyanok, akik közvetlenül, vagy közvetve kizsákmányolók voltak."

Sz.A.

A BALOLDAL SZOROSABB ÖSSZEFOGÁSÁÉRT

A Baloldali Együttműködési Tanács

2004. október 27-i állásfoglalása

1/ Üdvözljük a baloldali és polgári demokratikus antifasiszta erőket, pártokat, civil szervezeteket, magánszemélyeket október 15-i közös fellépését a náciizmus és neonáciizmus ellen. Sajnálattalunkat fejezzük ki, hogy a közös antifasiszta demonstrációtól a jobboldali ellenzéki pártok vezetői tüntetően távol maradtak. A demokrácia számára a legnagyobb veszély ma nem a maroknyi újnyalis csoport fellépése, hanem a jobboldal és szélsőjobboddal cinkos szövetsége, jobboldali politikusok álságos magatartása, amellyel az ordas eszmék terjedését fedezik és bátorítják.

2/ Elvárjuk és követeljük, hogy a kormány vegye komolyan, és következetesen valósítsa meg, a kormányprogramban, szavakban meghirdetett baloldali politikát. Jelszavak és ígéretek ehhez nem elegendőek. Gyakorlati tettekre van szükség. A baloldali politika ismértve a dolgozói érdekek határozottabb képviselése és védelme, a társadalmi igazságosság érdekében folytatott harc. Ezt várjuk, ezt kérjük számon a jelenlegi kormánytól. Kritikailag támogatjuk a jobboldallal, szélsőjobboddallal, a nacionalizmussal, az etnikai diszkriminációval szembeni fellépését, a foglalkoztatottság, a munkajövedelmek növelésére, a leszakadó rétegek felzárkóztatására, a szociálisan rászorulókat fokozott támogatására irányuló törekvéseit. Bíráljuk ugyanakkor a tapasztalható következetlenségeket, eltéréseket a baloldali politika elveitől. Megengedhetetlennek tartjuk, hogy a gazdasági problémákat a dolgozók rovására oldják meg.

3/ A rendszerváltást követően az egymást váltó kormányok részvételével megvalósított privatizáció igazságtalan volt. Nyertesei a multinacionális monopóliumok, a hazai újbúrszoázia, a parlamenti pártok klientúrái voltak. Vesztesei a dolgozó tömegek. A közvagyon túlnyomó többsége magántulajdonba került, ami a közvagyon nagyfokú elherdálásával járt. A korábbi közvagyon csupán töredéke maradt állami tulajdonban, amely jelenleg maga is egyfajta sajátos formája a tőkés tulajdonnak. Ellenezzük a megmaradt álla-

mi (és önkormányzati) tulajdon, és különösen a közszolgáltatások privatizálását. A megmaradt állami tulajdon sorsa nem lehet a pártok és gazdasági klientúráik közötti politikai harc tárgya.

4/ A jobboldali Fidesz-kormány korlátozta a dolgozói érdekvédelmi szervezetek jogait és lehetőségeit, elsorvasztotta az Országos Érdekegyeztető Tanács szerepét. A parlamenti választás előtt a miniszterelnök-jelölt és a jelenlegi legnagyobb kormányzó párt az országos érdekegyeztetés szerepének, ezen belül a munkavállalói érdekvédelmi szervezetek jogainak és lehetőségeinek helyreállítását ígérte. Azt ígérték, hogy a kormány a munkavállalókat, a dolgozókat érintő minden kérdésben kikéri az érdekvédelmi szervezetek véleményét, s ezeket döntéseiben figyelembe veszi. Üdvözljük az ebben az irányban tett kezdeti lépéseket és követeljük, hogy a kormány a jövőben még következetesebben támaszkodjon a dolgozói érdekeket képviselő és védelmező szakszervezetekre.

5/ A választásokon a civil szervezetek nem vesznek részt, de befolyásukat, az emberek helyzetére és gondolkodására gyakorolt hatásukat nem szabad lebecsülni. A 2002-es választások előtt szóba került "akácfa" mozgalom nem kelt életre, a 2006-os választásokon azonban a baloldal sikeréhez szükség van a baloldali civil szervezetek megerősödésére és szorosabb együttműködésére. A hazai mozgalmak még nem tudtak felzárkózni nemzetközi partnereikhez, akik képesek korunk problémáit elméleti munkákban feldolgozni és publikálni, akcióikban ezeket, esetenként tízezreket megmozgatni. A magyarországi baloldali civil szervezetek egy része még elemi anyagi nehézségekkel küzd, a baloldal szellemi kapacitáit kevésbé tudja mozgósítani, és nem tudja szellemi termékeit széles körben terjesztetni. Felszólítjuk a baloldali civil szervezeteket a szorosabb összefogásra közös céljaink megvalósításáért! A kormánytól azt várjuk, hogy működésükhöz arányos támogatásban részesítsék szervezeteinket.

Kevesen követik az egyházi tanításokat

Az ellenzék támogatóinak 16 százaléka követi az egyházi tanításokat, 24 százalékuk pedig egyáltalán nem vallásos. A megkérdezettek legnagyobb csoportja — 43 százalék — úgy ítéli meg, hogy az egyházakat teljes mértékben a híveknek kellene fenntartaniuk. A többség helyteleníti, hogy nem vallásos emberek adóját is felhasználják egyházak támogatására: a kormánytábor 63 százaléka, az ellenzékiek 51 százaléka vélekedik így. A jobboldaliak 18 százaléka szeretné, ha a felekezeti nagyobb költségvetési juttatásban részesülnének.

Összességében a lakosság 28 százaléka tartja elfogadhatónak az egyházak szerepvállalását a magánéletben, továbbá 12 százalékuk a politikában. A megkérdezettek 50 százaléka valamennyi területen (politika, abortusz, eutanázia stb.) elutasítja, a fennmaradó 10 százalék minden téren megengedhetőnek ítéli az egyházi befolyást.

A kancelláriaminiszter tanácsadója úgy véli: "A különböző anyagi és egyéb természeti privilégiumok juttatásával a kormány nem tesz mást, mint hozzásegíti az egyházakat jelenleg bizonyítottan csekély mértékű társadalmi legitimációjuk mester-séges növeléséhez."

(Forrás: Népszabadság 2004. 10. 4.)

A magyar társadalom többsége szerint az egyházaknak nem szabad politizálniuk — derül ki a Miniszterelnöki Hivatal megbízásából készült felmérésből. A jobboldal támogatóinak körében is kisebbségben vannak, akik valamely egyház tanításait követik. A magyar társadalom túlnyomó többsége — csaknem kilenc tizede — nem követi az egyházak tanításait. A megkérdezettek csupán 13 százaléka kötődik valamelyik keresztény egyházhoz, több mint a fele a "maga módján vallásos", azaz nem azonosul valamelyik nagy keresztény egyház dogmatikai, liturgikus és hierarchikus rendszerével. A nem vallásosak aránya 25 százalék.

AZ MSZP ÉS A KIZSÁKMÁNYOLÁS

A Népszabadság "Fórum" c. rovatában (júli. 30 és aug. 10.) érdekes fejtegetéseket olvashattunk *Angyal Ádám*, illetve *Márton Béla* tollából.

Angyal Ádám hangsúlyozza: "A szociáldemokraták elfogadták a kapitalista piacgazdaságot, sőt, pozitív mozgatóerőnek tekintik a tőkejövedelmeket, a nem munkával teremtett és szerzett javakat. *A kizsákmányolást, a piacgazdaságot nem lehet felszámolni... Ezért inkább hallgatnak erről és elkönyvelik, hogy a hatékonyság oltárán áldozatot kell felmutatni.*"

Az érték-többlettel is hasonló a helyzet, ugyanis a hagyományos baloldali vélekedés szerint azokat illeti meg, akik előállítják. "Ezzel szemben a kapitalizmusban az érték-többlet nagyon sokan osztoznak, így a tulajdonosok, az állam, az irányítók, a bankok és végül az érték-többlet termelői. Ez utóbbiak érdekérvényesítési ereje messze nem elégséges ahhoz, hogy jogosnak vélt részüket megkapják..."

Márton Béla szerint Marx kiváló elemzést adott a magántulajdonon alapuló, szabad versenyű kapitalizmus működési rendszeréről, annak törvényszerűségeiről. És ma sincs jobb ennél.

Amíg nálunk a rendszerváltók "közgazdasági egyetemünk névadóját, köztéri szobrát, a munkaérték-elmélettel együtt gyorsan elemésztték, addig a legkiválóbb nyugati egyetemek közgazdasági fakultásain ma is oktatják a marxista közgazdaságtan teljes rendszerét." *Ott a munkaérték-elmé-*

let nem szitokszó, sem a vele járó profit vagy épp a kizsákmányolás".

Az MSZP mögött már régen nincs semmilyen megfogható és körüljárható ideológia, így nem lehet mögötte tudatos párttagság sem – írja Márton. Szerinte "az MSZP-nek fel kellene ébredni, mert a választók már régen felébredtek: nem képviselnek ők senkit, csak a saját egyéni érdekeiket, egyéni-családi egzisztenciájukat". (Ami persze a díszes jobboldali "ÉRTÉKÖRZŐKNEL" is így van.)

Egyébként az MSZP ugyanígy áll a globalizációval is. Ez kiváló "univerzális kenőcs", amit rá kenhetnek minden jelenségre, ami számukra kényelmetlen.

Az MSZP hallgat mindenről, ami a profitérdek hajsolásából következik mindazok számára, akiknek másuk sincs, csak eladható munkaerjük. Hallgatásuk érthető, hiszen az MSZP ugyanolyan burzsoá, tőkés, kizsákmányoló párt, mint a többi parlamenti párt, melyektől csupán taktikájának különbsége választja el. A kizsákmányolt tömegek előtt folytatja félrevezető, szemfényvesztő politikáját.

Remélhetjük, hogy egyre inkább felébrednek a kizsákmányolt munkások, a bérből és fizetésből élő dolgozók, a munkanélküliek, a nyugdíjasok tömegei, és egy kizsákmányolás mentes, igazságosabb közösségi társadalom megteremtése irányában gondolkodnak, tevékenykednek.

FL.

VITADÉLUTÁN BÉKÉSCSABÁN

A Marx Károly Társaság Békés Megyei Tagozata október 11-én Békéscsabán, a Megyei Könyvtár klubtermében tartotta soros rendezvényét. *Nagy Imre* megyei elnök megnyitója után *Hankó György*, az MSZOSZ Megyei Képviselőtársaság vezetője tartott előadást "A szakszervezetek megváltozott szerepe és jelenlegi helyzetük Békés megyében" címmel. Az előadást megelőzően minden résztvevő megkapta az MSZOSZ 2004 őszi vitairatát a következő időszak legfontosabb kérdéseiről.

Az előadó jellemezte a szakszervezetek rendszerváltás előtti helyzetét. Kifejtette, hogy a rendszerváltás előtt egységes volt a szakszervezeti mozgalom Magyarországon. A rendszerváltást követően azonban a szakszervezeti mozgalom az Antall-kormány politikája következtében szétfelaprózódott. Parlamenti döntésekkel avatkoztak be a szakszervezetek életébe. Törvényt hoztak a szakszervezeti vagyonról. Az állam lett a tulajdonosa a szakszervezeti üdülőknek, melyek jelentős részét privatizálták. Egyes szakszervezeti jogköröket az üzemi tanácsok hatáskörébe csoportosították át. Az Orbán-kormány idején ez a politika tovább folytatódott. Megszüntették az előző ciklusban létrehozott társadalombiztosítási önkormányzatokat. A szakszervezeteket ebben az időszakban nagy presztízsveszteséget szenvedtek, széttagolódtak s

létszámuk nagymértékben csökkent.

A Medgyessy-kormány hatalomra kerülésekor a szakszervezetek reménykedtek szerepük erősödésében, jogkörük bővítésében, tekintjük visszanyerésében. A kormány számos intézkedést tett a munkavállalók érdekében. Egyes dolgozói csoportoknál a bérek növelése, az adók csökkentése, a szociális ellátások bővítése e körbe sorolható. Az előadó őszintén szolt arról is, hogy a kormány ígéretei ellenére adós maradt a Munka Törvénykönyve módosításával, az érdekegyeztetés rendszerének korszerűsítésével és sok minden mással. Az MSZOSZ ma félmillióssá tagsággal rendelkezik, és keretébe 38 tagszervezet működik. Ez a jelentős részarány az érdekképviseleti döntéseknél nem érvényesül.

A szakszervezetek reménykednek, hogy a kormányváltás kedvező változásokkal jár számukra. Hankó György a résztvevők figyelmébe ajánlotta a vitairatban rögzített MSZOSZ-célok tanulmányozását.

Az előadást követő élénk vitában a felszólalók elismerésben részesítették a beszámolókat, mely új ismereteket nyújtott számukra. Kérték, hogy a szakszervezetek – elsősorban az MSZOSZ – határozottabban és szervezettebben képviselje a dolgozók és a nyugdíjasok érdekeit.

Tanai Ferenc

Gondolatmozgató

BALOLDALI DILEMMÁK

Több tényező együttes hatásaként újra előtérbe került a *baloldaliság* problematikája. Megnőtt a témakör sajtója, mind több vitairat jelenik meg és vitaforum, konferencia zajlik, különféle nézetekkel találkozunk. Olyanokkal például, hogy nincs is baloldal Magyarországon, szétesett, eltűnt. Egyébként is túlhaladt már a bal-jobb kategória-pár, ezekkel már nem lehet leírni, véleményezni a globális világ fejleményeit és a hazai változások eseményeit. A józanul gondolkodók, a reális álláspontra helyezkedők ezekkel ugyan nem értenek egyet, de azt elismerik – mert ezt bizonyítják a tények –, hogy zavar van a fejekben, meggyengült a baloldal a világ többi országában, s nálunk is. Az okok közül leginkább a fejlett európai országok jóléti államainak leépülését, a neoliberalizmus előretörését emlegetjük.

A kérdések jórészt a Magyar Szocialista Párt körül összpontosulnak. Baloldali politikát folytat-e a magát baloldalinak definiáló MSZP? Egyáltalán baloldali-e a szocialista párt? Ha igen, akkor mitől és mennyiben baloldali, ha nem az, akkor miért nem az? Mind a hivatalos politikában, mind a széles közvéleményben az a tudat érvényesül, mintha a hatalmon lévő MSZP jelentené a magyar baloldalt, s a szociáldemokrácia pedig egyenlő lenne a baloldallal. Ez azonban tévhit, nem így van. Jóllehet az MSZP a legnagyobb politikai erő a baloldalon, de rajta kívül ott vannak más baloldali pártok, szervezetek, s a párton kívüli baloldaliak is, akik a szavazóbázis nagyobb hányadát alkotják.

A mai magyar baloldal egyik rákfenéje a *szétforgácsoltág*, az egység hiánya. Az MSZP szöbe sem áll a Munkáspárttal, pedig az baloldali párt, ugyanakkor koalícióban kormányoz a jobbra hajló liberális, antikommunista SZDSZ-el. A magyar szakszervezeti mozgalom is hat különálló konföderációból tevődik össze. Évek óta felerősödnek az egységtörekvések, aztán mindannyiszor elhalkulnak, abbamaradnak. Ugyanez mondható a baloldali civil szervezetekről, noha mindenki tudja, hogy az atomizálódás helyett az erők és az eszközök koncentrációja lenne a kívánatos, a hasznos.

Am nemcsak szervezeten, megosztott a baloldal. Fajsúlyos, jelentős kérdésekben *más* a véleményük egyes pártoknak, szervezeteknek, csoportoknak, egyéneknek a Kádár-korszakról, Kádár János és Nagy Imre személyéről, szerepéről, ötvenhatról, a rendszerváltásról, elterőlen ítélik meg a NATO-t, az Európai Uniót, a globalizmust, *különböznek* a nézetek a jelenkori új magyar kapitalizmusról és a hozzá fűződő viszonyulásról. Ezekről a szétválasztó ellentétekről nyilvánosan csak ritkán esik szó, pedig ezek ott lapulnak a felszín alatt, ott munkálnak az emberek gondolkodásában. Ezek fel- és megoldása nélkül aligha lehetséges baloldali összefogás. A baloldali együttműködés, egység alapfeltétele a *baloldali minimum* kialakítása és elfogadása.

Kárpáti Sándor

AZ OFKP KB ELNÖKSÉGI HATÁROZATA SZTÁLIN SZÜLETÉSÉNEK 125. ÉVFORDULÓJÁRÓL

Ez év december 21-én lesz Sztálin születésének 125. évfordulója.

Sztálin neve elválaszthatatlan a Szovjetunió történetétől. A kiváló államférfi és politikai vezető több mint 30 éven át állt a Kommunista Párt és a szovjet állam élén. Közvetlen irányításával jött létre és fejlődött a szovjet ország gazdasági és védelmi ereje, bontakozott ki hazánkban a tudomány, a kultúra, az oktatás, az egészségügy. Sztálin neve elválaszthatatlan a szovjet nép győzelmétől az 1941-45-ös Nagy Honvédő Háborúban.

Miután Sztálin eltávozott, sokszor megpróbálták kisebbsíteni szerepét és jelentőségét a legújabb kori történelemben, felnagyítani hibáit és tévedéseit, egy szintre helyezni őt a 20. sz. legkegyetlenebb zsarnokaival. Ma, a vádaskodások, rágalmak és szidalmak ellenére, Sztálin visszatér közénk. Visszatér alapvető munkáival, amelyek új felismerésekkel gyarapították a marxizmus-leninizmust; megvesztegethetetlen, önzetlen szellemével, leninista példamutatásával, olyan emberként, aki egész életét, minden erejét a szovjet haza és a nép ügyének szentelte. Visszatér an-

nak a történelmi közelmúltnak a jó emlékeztetével, amelyben a tragikus mozzanatok mellett örömteli, boldog eseményekben sem volt hiány. Tartós volt akkoriban a béke, élt a holnapokba vetett bizalom, szilárd volt népeink internacionalista testvérisége.

Sztálin kommunista volt, és az is maradt. Ma is változatlanul harcol azok ellen, akik ellenségei a szociális egyenlőségnek, hajszoják a maximális profitot, gyűjtögetik a háborúk tüzeit, népeket igáznak le, kifosztják a munkásokat. Mi Sztálinnal valljuk: "A mi ügyünk igaz ügy! A győzelem a miénk lesz!"

Az Oroszországi Föderáció Kommunista Pártja Központi Bizottságának Elnöksége elrendeli, hogy Sztálin születésének 125. évfordulója alkalmából a párt regionális, városi és körzeti szervezetei ünnepi megemlékezéseket és tudományos konferenciákat rendezzenek. Vegyék fel a pártoktatásba Sztálin műveit. A párt központi és helyi lapjai közöljenek írásokat Sztálin életéről és műveiről.

Az OFKP KB Elnöksége

A mai Kína hősei

Kiket népszerűsítene ma a kínai lapok, tv- és rádióadók? Távolról sem munkásokat, traktorosokat, konstruktőröket, muzsikusokat, mint azelőtt. Néhány példa.

Egy paraszttasszony 10 tyúkot vásárolt falun, és nyereséggel eladta szárnyasait a városi piacon. Hamarosan összegyűjtött 1000 jüant. Bővítette a forgalmat, és nem sokára több 10 000 jüan állami kölcsönt vett fel. Bér munkásokat fogadott, nagyüzemi baromfitartásra rendezkedett be. Üzemében ma már több ezer alkalmazott dolgozik, az asszony vagyona több millió jüanra rúg. A parasztházból, ahol lakott, modern, többszintes villába költözött.

Egy férfi cigarettát vásárolt a városban, és vidéken eladta. Egy idő múltán ő is állami kölcsönt vett fel, és dohánygyárat létesített bér munkásokkal. Ma már ő is többszörös milliomos.

Egy fiatalembert, miután elvégezte a tanítóképzőt, egy falusi iskolába küldtek dolgozni. De ő inkább a városban maradt,

és kereskedni kezdett. Teát, cigarettát, édességet, rágógumit, magnókazettát árult három éven át. Végül utazási irodát nyitott. Szép nyereségei voltak, szabadságát rendszeresen a Kanári-szigeteken tölti.

Végül még egy példa.

Egy óragyárban, amely valaha nagy-szerű, exportképes árut gyártott, és a tervet mindig teljesítette, egyszer csak akadozni kezdett a termelés. A gyár veszteséges lett. Átalakították részvénytársasággá. A részvénytöbbség az igazgatóé lett. Ekkor a termelés hirtelen fellendült. A munkahelyek felét gazdasági okokból megszüntették, a megtakarítást a termelés fejlesztésére fordították. Ma már kizárólag exportra dolgoznak.

Csak mellékesen: az "elvtárs" szó a köznyelvben nem használatos többé, a párttagok kivételével mindenki "hölgyem" és "uram".

Rozsnyai Ervin:

Dedikáció

Ajánlom, íme, művemet,
mely, sajnos, meg sem született,
még tervezetként elakadt,
foslánya is alig maradt.

Azóta is csak keresem
az elsodródott szavakat,
hol vagy, szabadság, szerelem,
van-e még gyökér, eleven:
újrakezdés a föld alatt?

Miért csúfult el, ami szép?
Ami ép volt, ki dúlta szét?
Hulladéokra hányt éveket
böngész komor emlékezet:
tán őrzi még
volt életek
lélegzetét
valami nyom,
csorbult edény, törött cserép –

Zsírosan szállong a jelen,
mint városokon a korom.

Szabadság, fénylő szerelem,
kik megmaradtak nekem
(nem odakinn, de idebenn),
neveteket, hogy egykoron
szikrázó üzenet legyen,
a zárkafalba karcolom.

A CIVIL FÓRUM KÖZLEMÉNYE

A mintegy 200 társadalmi egyesületet (köztük a szakszervezeti szövetségeket, a nyugdíjas szervezeteket, a gyermek és ifjúsági szövetségeket, a sport és kulturális egyesületeket, az újságírók szervezetét, a Magyar Ellenállók és Antifasiszták Szövetségét) tömörítő Civil Fórum örömmel és tisztelettel köszönti a magyar Országgyűlést, hogy egységesen foglalt állást az idegengyűlöletet, a rasszizmust hirdető újfasiszta megnyilvánulások ellen.

**A Civil Fórum
elnöksége**

Az aprómunkáról

(Olvasói levél)

Mostanában, ha valamilyen civil szervezet, esetleg egy párt alapításáról van szó, általában azzal az igénnyel találkozunk, hogy a szervező munkának felülről kell kezdődnie, másféle módszer szóba sem kerül. Én a magam részéről egész életemben azt tapasztaltam, hogy *a tömegek szervezése csak alulról indulhat*.

Növekszik az általános zűrzavar, egyre nehezebb kiválasztani a követendő gyakorlatot. Ha végiggondolom a 20. sz. történetét, egyetlen ilyen nehezen áttekinthető helyzetre emlékszem. 1938 őszén visszacsatolták Magyarországhoz Szlovákia és Kárpátalja egy részét. A Hősök terén félmillió ember gyűlt össze nagygyűlésre. Örömmámorban úszott az egész ország. Mi Rezivel és még néhány elvtárssal a Munkáshonban tanakodtunk, mit lehet ilyen körülmények között tenni. Rezi azt mondta: *folytatni kell az aprómunkát*.

Jelenleg világos jelek mutatnak arra, hogy a tömegek mindinkább elutasítják a hivatalos politikát, politikusaival együtt. De a szervező erő hiányzik. Vajon a civil szervezeteké a jövő? A probléma az, hogy (amennyire ismerem őket) elég gyenge bennük a reális és tudatos politikai indíttatás, sok a felszínesség. Egyáltalán nem szán-

dékozom a munkájukat lebecsülni, éppen ellenkezőleg. De nem hiszem, hogy a megoldáshoz ők tudnának elvezetni.

Nyilvánvaló: egy marxi-lenini párt az, amire égetően szükség van. De talán megkönnyíthetné vagy előkészíthetné ennek a pártnak a létrehozását egy olyan szervezet, amely *hozzáfog a tömegmunka megalapozásához*.

Első lépésként egy minimális programot kellene kidolgozni, amely a tömegek reális elvárásaira, életminőségére koncentrálna. Magát az előkészítő munkát úgy kellene alakítani, hogy egyszerre építsük a tömegkapcsolatokat, és gyűjtsünk adatokat a programhoz. Talán azzal lehetne kezdeni, hogy *felmérőket szervezünk, akik lakásról lakásra járnak*, ahogy választáskor a kopogtató cédulákkal. A kérdések vonatkozhatnának az életviszonyokra (jövedelem stb.), a közületi szolgáltatások minőségére, az iskola, az üzlethálózat, az egészségügy, a tömegközlekedés működésére stb. A felmérést a szegény kerületekben, a proletár városrészekben lehetne elkezdni. A munka bázisa esetleg a Marx Károly Társaság lehetne, amelynek kiépült tagozatai vannak országsszerte.

Gondolatom megfogalmazásához fi-

gyelembbe vettem olyan egykori módszereket, mint a Népszava-agitáció, a Szakmaközi Bizottságok munkája, választási programok és röpcédulák megírása stb. Szerény véleményem szerint mindez alkalmas arra, hogy a jelen problémáival és megoldási lehetőségeivel összeötvöződjék, és rész-sikereket hozzon.

Tuna Jenő

A kiadó megjegyzése:

Úgy vélem, Tuna elvtárs levelében a legfontosabb az alapgondolat: *a baloldali szervezése nem képzelhető el tömegmunka nélkül*, pusztán "felülről", párt- és szakszervezeti tisztségviselőkkel és más közéleti személyiségekkel való tárgyalások útján. Ez is fontos, de a tömegmunkát nem helyettesítheti. Eddigi eredménytelenségünk, azt hiszem, elsősorban a tömegmunka szinte teljes elhanyagolásának következménye. (Még egy szerény kis kultúrcsoportunk sincs, még a megszervezésével sem próbálkoztunk.) Nagyon valószínű, hogy ha annak az energiájának, amelyet eddig egymás győzködésére fordítottunk, csak a tizedrészét tömegmunkára szántuk volna, nem itt tartanánk.

Rozsnyai Ervin

A JAPÁNOK HOSZÚ ÉLETÉNEK TITKA

Nyolcvan év felett is életerősek és egészségesek, így nem csoda, hogy a japán nyugdíjasok nagy része aktívan tölti napjait. A statisztikák bámulatba ejtők: míg 1935-ben a születéskor várható élettartam még csak 45 év volt, 1950-re ez a szám 60 évre ugrott, jelenleg pedig a férfiak esetében 78 év, a nőkén pedig 85 év. A száz év felettiek száma az elmúlt öt évben megduplázódott — ma már több mint 20 ezer száz év feletti él a szigetországbán.

Mivel magyarázható a jelenség?

A legtöbb teoretikus az alacsony zsírtartalmú ételek (hal, rizs, szója ételek) előnyeit hangsúlyozza.

Hogy a tradicionális japán étrend kifejtsse jótékony hatásait, annak előfeltétele volt a gazdasági fejlődés. A második világháború előtt a japánok átlagos napi állati fehérje bevitel 7 gramm volt, ma már ez az ideális közeli 40 grammra nőtt. Hasonló szinten van a növényi eredetű fehérjebevitel is. A koleszterin bevitel bár növekszik,

nem éri el a nyugati fejlett országok szintjét, nem is jellemző igazán a kövérség.

Az étrend azonban csak az egyik összetevő, legalább ugyanannyira fontos, hogy a szigetország idősei nem nélkülöznek. Az állami nyugdíjrendszer bőkezű, ritka, hogy valaki nyugdíjra legyen öregségkorában, és ugyancsak fontos tényező, hogy a magas színvonalú egészségügyi ellátó rendszerből is mindenki részesül.

Japánban nem szokás a hosszú szabadság, és a lakások is szűkösek — a kényelmetlenségért azonban messze kárpótolja az embereket, különösen vidéken, hogy a családi kötelékek nagyon erősek, gyakran több generáció él együtt. Közismert, hogy a társas kapcsolatok kulcsszerepet játszanak az egészség megőrzésében.

A második világháborút követő, életfogytig tartó munkahelyi-politika szintén segített a most nyugdíjas korú generáció egészségének megőrzésében. Európai és észak-amerikai kortársaikkal szemben a

kiszámítható munkahelyi pálya sok stressztől megóvta ezt a japán generációt.

A szigetországban ráadásul sokan a nyugdíjazás után is dolgoznak. 2002-ben 4,8 millió 65 év feletti volt jelen a munkaerőpiacon, és ezzel 7 százalékos szerszert hasítottak ki belőle. A képzettség, az agy frissen tartása szintén hozzájárul a hosszú élethez.

Az idősek által követett tradicionális étrend természetesen ma már nem felel meg mindenki ízlésének. Változnak a szokások, a fiatalok egyre többet étkeznek gyorséttermekben, a boltok polcain a félkész termékeket keresik. Bár kevés alkoholt isznak, a dohányosok aránya magas. A városi fiatalok számára nem ismeretlen a stressz sem: a munkahelyi biztonság ma már korántsem olyan erős, mint néhány évtizede, gyakran késő estig dolgoznak, szabadságuk pedig kevés.

(-)

Szende György rovata:

Szemelvények a nemzetközi sajtóból

Irakról

Patrick McLoughlin:

Blix szerint az iraki háború serkentette a terrorizmust
Reuters, 2004. október 13.

Hans Blix, az ENSZ korábbi fegyverkezési főellenőre azt mondja, hogy Irak USA vezette inváziója ... csak a terrorizmus stimulálásában volt sikeres.

... "A háború elismert eredménye volt egy álnok és gyilkos diktátor (Szaddam Husszein) eltávolítása, de a többi tragédia és kudarc" – mondta a Reuters-nek egy interjúban.

Naomi Klein:

Miért ad a háború tépte Irak 190 ezer dollárt a "Toys R Us" cégnek?
The Guardian, 2004. október 16.

... Október 21.-én Irak 200 millió dollár jóvátételt fog kifizetni a világ néhány leggazdagabb országának és vállalatának. ... Az irakiaknak sohasem fizettek jóvátételeket a Szaddam alatt elszenvedett bűnökért, vagy a brutális szankciós rezsimért, amely legalább félmillió ember életébe került, vagy az USA vezette invázióért, amelyet az ENSZ főtitkára, Kofi Annan mostanában nevezett "törvénytelennek". E helyett az irakiakat kényszerítik jóvátétel fizetésére.

... Szaddam bukása óta Irak 1,8 milliárd dollár jóvátételt fizetett az ENSZ kompenzációs bizottságának (UNCC), a genfi kvázi-törvényszéknek, amely felveszi a követeléseket és kifizeti a díjakat. Ezekből a kifizetésekből 37 millió dollár került Britanniába, és 32,8 millió az USA-ba. ... A kifizetések 78%-a multinacionális vállalatokhoz folyt be az UNCC statisztikája szerint.

Íme, egy kis példa arra, ki kap "jóvátételi" díjakat Irakból (millió USD): Halliburton (18), Bechtel (7), Mobil (2,3), Shell (1,6), Nestlé (2,6), Pepsi (3,8), Philip Morris (1,3), Sheraton (11), Kentucky Fried Chicken (321 ezer), és Toys R Us (189 ezer). ... Az egyik legnagyobb nyertes a Texaco volt, amelynek 1999-ben 505 millió USD-t fizettek.

... Az Irak helyreállítására allokált 18,4 milliárd USA adódollár ellenére, a Washington Post becslése szerint vízre, fertőtlenítésre, egészségügyre, utakra, hidakra és közbiztonságra összesen csak 29 millió USD-t költöttek.

Az elnökválasztásról

Sidney Blumenthal:

Bush legjobbjá nem elég jó
The Guardian: 2004. október 15.

Még most is folyik a Fehér Ház – vagy legalább egy szoba, a Lincoln-hálószoba – újradekorálása Bush elnök második idősa-

kára. Marad a híres hosszú ágy és az eredeti Emancipációs Deklaráció is, üvegtojékában. ... Az ágy felett egy nagy, faragott korona lesz, amelyről királyi bíbor szatén drapéria függ a mennyezettől a padlóig. A koronát aranyozásra küldték, várva Bush diadalmas visszatérését a kampányából.

... Bush története csak a "háborús elnök" története. ... Égisze alatt közel egy millió munkahely veszett el, ami a legrosszabb adat a nagy válság óta. Eltékozolta a legnagyobb felesleget, és létrehozta a legnagyobb deficitet. Több mint 4,5 millióan veszítették el az egészségbiztosításukat, és több mint 45 milliónak nincs biztosítása, stb.

Paul Krugman:

Amerika elvesztett megbecsülése
The New York Times, 2004. október 1.

... "A Talibán már nem létezik" – jelentette ki Bush elnök a múlt héten.

... Az állítása megfelelt az újráválasztási stratégiájának, amelyet újra demonstrált a tegnapi esti vitában: egy elnök, aki hatalmas kárt okozott Amerika pozíciójának a világban, ezt arcátlan hengeccsel reméli ellensúlyozni, azt állítva, hogy a kudarc – siker.

Bush úr külpolitikai kudarainak már a pusztaság mérete is elszigeteli őt a politikai következményektől: a szavazók nem tudják elhinni, hogy milyen rosszul megy a háború Irakban, nem beszélve arról, hogy mennyit romlott Amerika erkölcsi állása a világban.

Maureen Dowd:

Szavazz és légy átkozott!
The New York Times, 2004. október 17.

Először Dick Cheney mondta, hogy ha John Kerry-t támogatjuk, az újabb terrorista támadáshoz vezethet.

Azután Dennis Hastert mondta, hogy az Al Kaida sikeresebb lesz egy Kerry-elnökség alatt, mint Bush elnök alatt.

Most a katolikus püspökök tetőzték be az előzőket, jelezve, hogy egy Kerry úr politikáját követő jelöltre való szavazás örök átokhoz vezethet.

... "Soha korábban nem figyelmeztette ennyi püspök ilyen kifejezetten, ilyen közel egy választáshoz a katolikusokat, hogy bizonyos módon szavazni annyi, mint elkövetni egy bűnt." – mondta a Times egy cikke.

Akár Bush úr, ezek a patriarchális püspökök is vissza akarják forgatni az órát az 1950-es évekhez. Nem akarják az egyház és az állam különválasztását – kivéve Irakban.

A püspökök közül némelyek – egy olyan egyház pástora, amely belegabalyodott oly sok fiatal fiú molesztálásába és megerőszakolásába azzal, hogy eltűrte, fedezte, lehetővé tette, megbocsátotta azt és

hallgatási pénzeket fizetett – még vitatják, hogy meg kell-e engedni John Kerry-nek az áldozást.

... Bruce Bartlett, Ronald Reagan egyik belpolitikai tanácsadója... szerint az emberek Bush úrra néznek, és látják, "hogy az ösztön, amelyről mindig beszél, valamilyen rejtelmes, messianisztikus idea, amelyről azt hiszi, hogy az Isten parancsolta neki a megvalósítását". Folytatta: "Ezért látja George W. Bush olyan világosan az Al Kaidát és az iszlám fundamentalista ellenséget. Hisz abban, hogy mindet meg kell ölni. Őket nem lehet meggyőzni, ők szélsőségesek, akiket egy sötét látomás hajt. Ő megérti őket, mert pontosan olyan, mint ők."

Oroszországról

Kinek a biztonságáért aggódik az elnök?
Interjú V. Tjulkinnal, az RKR-PPK első titkárával, az Allami Duma képviselőjével
www.comunist.ru, 2004. szeptember 15.

A véres konfliktusok, nemzeti és szociális ellentmondások valódi okainak feltárása nélkül, az Unió szétveréséért, 1993-ért, az elsőleges csecsenföldi tűzfészek begyűjtéséért felelős bűnösök megbüntetése nélkül a helyzetet gyökeresen nem lehet javítani. Az elnök a terrorizmus ideológusait vádolja azzal, hogy "arcátlanul kihasználják a bűncselekményeik során... a mulasztásainkat a szociális-gazdasági politikában". Ha majd ehhez a gondolathoz hozzátesz egy tézist az össznépi vagyoni privatizáció címén végzett pimasz felosztásról személyek szűk körében, és a tulajdonos urak arcátlan viselkedéséről a saját soknemzetiségű népükkel szemben, akkor majd reménykedni lehet valamilyen pozitív elmozdulásban. Egyelőre azonban gyakorlatilag nincs szó az okok tisztázásáról. ... Ténylegesen a hatalom elsősorban a saját biztonságáról gondoskodik.

Grigorij Javlinszkij:

Mi történt Oroszországgal?
International Herald Tribune, 2004.09. 24.

Hamarosan tíz éve lesz, hogy Borisz Jelcin megindította az első háborút Csecsenföldön, és öt éve annak, hogy Vlagyimir Putyin felújította azt. Az eredmény világos. A háború rombolja Oroszországot, és egyesül a nemzetközi terrorizmussal.

Mihail Deljagin:

A nyomorúság diktatúrájának igazgatási kockázatai
www.pravda.info, 2004. október 10.

A Jelcin utáni másnaposságban ígért "törvény diktatúrája" helyett megengedtük a "nyomorúság diktatúrájának" a kialakulását: ... a liberális fundamentalisták és
(folytatás a 9. oldalon)

(folytatás a 8. oldalról)

az erőszak szervezeti oligarchák szimbiózisát, amely olajdollárokat emészt fel, és velük az egész országot.

A liberális fundamentalisták minimalizálják az állam kötelezettségeit, felszámolják a szocializmus maradványait, és csökkentik az inflációt a lakosság szociális támogatásának csökkentése és a megfelelő forrásoknak az üzlet számára való átadása révén.

...A létesülő politikai rendszer nem stabil. Még drága kőolaj esetén is már két-három év múlva elveszti az egyensúlyát (legvalószínűbben a 2007/2008-as "választások" során). A tekintélyuralmi modernizációra képes, felelős elit (megelőző intézkedésekből következő) hiányában ez a rendszerválság lerombolhatja Oroszországot.

(A szerző a Globalizációs Problémák Intézete elnökségének elnöke, tudományos vezetője, a közgazdaságtudomány doktora)

www.comunist.ru, 2004. október 17.

"Ez a háború nem az olajért folyik, hanem a terrorizmus ellen!"

Irak

Csecsenföld

Egyéb

Peter Preston:

A Közép-Keletről van szó, te buta
The Guardian, 2004. október 11.

...Miért akart Szaddam nukleáris fegyvereket? Mert...a valódi fenyegetők – Izrael, Pakisztán, India, Kína és Oroszország – rendelkeznek ilyenekkel. Mert Irán, a szomszédban, hozzájut ezekhez. Miért nem mondta meg Szaddam az ENSZ-ellenőröknek, hogy egyáltalán nincsenek tömegpusztító fegyverei és miért nem tárta szélesre az ajtóit? Mert nem akarta, hogy ezt Teherán tudja.

Alan Freeman:

Miért ne együnk gyerekeket?
The Guardian, 2004. október 12.

Mint Jonathan Swift szatirikusan javasolta; ha a gazdasági hatékonyság az egyetlen kérdés, miért ne oldjuk meg minden problémánkat azzal, hogy gyermekeket eszünk?

...Schröder reformjai a gazdaság és a társadalom közötti kapcsolatot megtévesztő módon megfordítják. Az igazságot és a demokráciát feláldozzák a társadalmon kívüli erőként bemutatott, mitikus piac –

mint egy ősi vallás istene – oltárán. Ezek a reformok piaci szükségszerűségnek öltözött politikai választás eredményei.

Noam Chomsky:

A Bush-doktrína megértése
www.chomsky.info, 2004. október 2.

Az USA 2002 szeptemberében közreadott nemzeti biztonsági stratégiája (National Security Strategy) talán korunk legfenyegetőbb dokumentuma. A megvalósítása Irakban már számtalan életet vitt el, és alapjában rázta meg a nemzetközi rendszert.

A terror elleni háború lecsapódásában ott van az újjáélesztett hidegháború, több nukleáris szereplővel, mint valaha, még több gyűlékony tájjal világszerte.

Mint Colin Powell elmagyarázta, az NSS deklarálta, hogy Washingtonnak "szuverén joga az erő felhasználása, hogy megvédjük magunkat" azoktól a nemzetektől, amelyeknek vannak tömegpusztító fegyverei, és együttműködnek a terroristákkal, ami a hivatalos indoka Irak megtámadásának.

...Feltűnően kerülük Irak megtámadásának nyilvánvaló okát: az első biztonságos USA katonai bázisok létesítését egy kliensállamban, a világ nagy energiatartalékaik szívében.

Henry Siegman:

Kibetűzve Saron valódi tervét
International Herald Tribune, 2004. 10. 13.

A nyugati part és Gaza izraeli megszállása ötödik évtizedéhez közeledik. Ez a megszállás elmondhatatlanul kegyetlen a 3,5 milliónyi palesztín polgári lakossággal szemben, nem beszélve a palesztín terrorizmus izraeli áldozatainak okozott szenvedésről.

Bizonyos figyelemre méltó kivételekkel, az izraeliek túlnyomó többsége érzéstenítette a reakcióit erre a kegyetlenségre, olyan mesébe képzelve magát, amely felmenti minden felelősségtől.

Meggyőzték magukat arról, hogy "nincs palesztín partner egy békefolyamathoz".

...E háttérrel szemben, Saron főtanácsadója és a közelmúltig vezérkari főnöke, Dov Weissglas, egy, a Haarec-nek adott interjújában... leírja, miért volt a gázai kivonulás... valódi szándéka megakadályozni a békefolyamatot, eltemetni Bush "űtervét", és eleve kizárni bármilyen palesztín állam keletkezését.

Weissglas láthatóan aggódott, hogy létezhetnek izraeliek, akik még azt hiszik, hogy Saronnak a békefolyamat megbuktatására irányuló szándéka ellenére, a gázai kivonulás további kivonuláshoz vezethet a nyugati parton. Ezzel az érveléssel hozakodott elő Simon Peres, a Munkáspárt elnöke és mások is az izraeli baloldalon, akiknek a nyála folyt a kilátástól, hogy Saron meghívhatja őket a kormányába.

Weissglas biztosít minket arról, hogy tekintettel a békefolyamat elméleti felújításának Saron által szabott feltételeire, "a palesztínoknak finneké kell válniuk" mielőtt ez megvalósulhatna.

Az ENSZ Közgyűlés újabb elítélő határozata a Kuba elleni USA embargóról

Az ENSZ az elmúlt hét végén újabb közgyűlési határozatban ítélte el Washington Kuba ellenes gazdasági embargóját.

179: 4 arányban, 1 tartózkodás mellett fogadták el: "véget kell vetni az Egyesült államok által Kubára rótt gazdasági, kereskedelmi és pénzügyi blokádoknak".

A négy ellenszavazó: USA, Izrael, Marschall-szigetek, és Palan. Tartózkodott: Mikronézia.

A Szíriai KP nyilatkozata az iraki ellenállásról

A Szíriai KP nyilatkozatában a következőket olvashatjuk:

"Irakban hősies ellenállás bontakozik ki, amely máris súlyos veszteségeket okoz a megszállóknak. Ez a harc nemcsak Iraknak, hanem az egész térség népeinek szabadságáért és szuverenitásáért folyik, és méltó az arab világ hazafias közvéleményének csodálatára. Hála a hősi ellenállásnak, Irak fokozatosan a megszállók sírjává, Vietnam arab változatává válik."

A MARX KÁROLY TÁRSASÁG FELHÍVÁSA

A MARX KÁROLY TÁRSASÁG tudatában van annak, hogy Alkotmányunk és a párizsi békeszerződés szigorúan tiltja a fasiszta szerveződések, megmozdulásokat és propagandát. Nemcsak meggyőződésünknek megfelelően, de érvényes jogrendszerünk kötelezettségei alapján is tiltakozunk a neofasiszta provokációk ellen.

Követeljük, hogy a kormányzati és rendvédelmi szervek teljesítsék kötelességüket, és akadályozzák meg a neofasiszta demonstrációt, amelyet nemzeti történelmünk szégyenfoltjának, 1944. október 15.-ének évfordulójára terveznek.

Felhívjuk a demokratikus politikai és civil szervezeteket és budapesti honfitársainkat, hogy egységesen vegyenek részt a neofasiszták gyalázatos provokációja ellen tiltakozó tömegmegmozduláson.

**MARX KÁROLY TÁRSASÁG
VEZETŐSÉGE**

Joseph Stiglitz

Bush halálosan téved

The Guardian, 2004. október 6., szerda

Világszerte sokakat meglep, hogy Bush elnök újraválasztási kampányában milyen csekély figyelmet kap a gazdaság. En azonban nem vagyok meglepve: ha én lennék Bush, a gazdaság lenne az utolsó, amiről beszélni szeretnék. Sok ember mégis némi irigységgel tekint az amerikai gazdaságra, még az elmúlt három és fél évre is. Az átlagosan évi 2,5 %-os gazdasági növekedés jelentősen alulmúlta ugyan a Clinton-éra teljesítményét, mégis erősnek tűnik a gyengécske európai 1 %-hoz képest.

Ezek a statisztikák azonban egy égbekiáltó tényt fednek el: az átlag amerikai család rosszabbul él, mint három és fél évvel ezelőtt. Az átlagjövedelem reálértéken több mint 1500 dollárral csökkent, a családok prés alatt élnek, mivel a bérek nem követik az inflációt. Röviden, a növekedésből csakis a bevételek újraelosztásának csúcán ülők profitáltak, ugyanazok, akiknek oly jól ment az elmúlt harminc évben, s legfőbb kedvezményezettjei voltak Bush adócsökkentéseinek.

Mintegy 45 millió amerikainak például, nincsen egészségbiztosítása, s ez a szám 2000 előtt még 5,2 millióval kevesebb volt. Az egészségbiztosítással rendelkező szerencsésebb családok majdnem duplájára, 7500 dollárra emelkedett éves díjakat kénytelenek fizetni. A családokat sújtja a növekvő állásbizonytalanság is. Az 1930-as évek óta most először fordult elő, hogy egy elnöki periódus alatt az álláshelyek száma nettó értékben visszaesett.

Bush támogatói azt kérdezik: valóban Busht kell okolni mindezért? Nem kezdődött-e el a recesszió már akkor, amikor ő átvette hivatalát?

Az egyetlen lehetséges válasz az, hogy Busht kell okolni. Minden elnök átvész egy örökséget. A gazdaság visszaeső tendenciát mutatott, amikor Bush hivatalba került, de Clinton hatalmas, a GDP 2%-át kitevő, költségvetési többletet hagyott hátra, rengeteg pénzt, amiből finanszírozható lett volna egy stabil talpraállás. De Bush elherdálta ezt a többletet, a gazdagokat favorizáló adócsökkentésekkel a GDP 5%-át kitevő hiányt csinált belőle.

A termelékenység növekedését úgy tudták fenntartani, hogy lehetőségként és kihívásként tállták a recessziót. A lehetőség: ha a gazdasági irányítás megfelelő, az amerikaiak jövedelme az 1990-es évekhez hasonlóan növekedni fog. A kihívás: úgy irányítani a gazdaságot, hogy a növekedés megfelelő alapot nyújtson a munkaerőpiacra újonnan belépők számára szükséges munkahelyek megteremtéséhez. Bush elbukta a kihívást, Amerika pedig elvesztette a lehetőséget.

Való igaz, hogy az adócsökkentések némileg stimulálták a gazdaságot. Lettek volna azonban más politikák, amelyek jóval kisebb áron hoztak volna nagyobb fel-

lendülést. Bush célja egy olyan adóprogram bevezetése volt, amely leveszi a terheket azok válláról, akik a leginkább képesek azt elviselni.

Bush megbukott politikája sokba került a gazdaságnak, hosszabb távra hozta rendkívül nehéz helyzetbe. A független Kongresszusi Költségvetési Hivatal (Congressional Budget Office) elismeri, hogy a hiány belátható időn belül nem lesz felszámolható, vagy akárcsak felére csökkenthető, miként azt Bush ígérte. Azok a kiadások, melyektől Amerika gazdasági egészsége függ – infrastruktúra, oktatás, egészségügy és technológia – háttérbe fognak szorulni.

Mivel a fiskális politika nem lendítette előre a gazdaságot, nagyobb teher hárult a monetáris politikára. Az alacsonyabb kamatok javítottak valamelyest a helyzeten, de többnyire inkább a háztartások jelzálogadósságainak refinanszírozását, mint beruházásokat eredményeztek. A háztartások megnövekedett eladósodottsága máris jelentősen több csődhöz vezetett, s valószínűleg nagymértékben akadályozni fogja a talpraállást.

A nemzeti adósság is meredeken megnőtt. Az óriási kereskedelmi hiánynak köszönhető az a helyzet, hogy a világ leggazdagabb országa majdnem kétmilliárd dollár külföldi hitelt vesz föl naponta, ami egyik tényezője a dollár gyengeségének, s egyben a manifesztációja a globális bizonytalanságnak.

Lehetne még remény a jövőre nézve, ha Bush beismerné tévedését, s irányt váltana. De nem: nem vállalja a felelősséget a gazdaságért, miként az elnöki adminisztráció sem vállalja az iraki kudarcért viselt felelősséget. 2003-ban, mikor már látható volt, hogy a gazdagokat favorizáló adócsökkentések nem serkentették a gazdaságot, az adminisztráció elutasította a stratégiai újragondolásának lehetőségét.

Augusztusban másik kilenc amerikai Nobel-díjas közgazdással nyílt levélben fordultunk a közvéleményhez. Azt írtuk: "Bush elnök és adminisztrációja vakmerő és szélsőséges útra tért, ami veszélyezteti nemzetünk hosszú távú gazdasági egészségét... A gazdaságirányítás terén Bush elnök és John Kerry között a különbségek nagyobbak, mint az általunk eddig megélt elnökválasztások bármelyikénél. Bush elnök azt hiszi, hogy a legtehetősebb amerikaiakat támogató adócsökkentések jelentik a megoldást szinte minden gazdasági problémára."

Ezen a ponton, jobban, mint bármi másban, Bush halálosan téved, s túlságosan dogmatikus ahhoz, hogy ezt beismerje.

(Joseph Stiglitz a Columbia Egyetem Nobel-díjas közgazdász professzora)

© Project Syndicate

www.project-syndicate.org

Kik a népirtók?

Sz. Malasin tábornok cikke a "Rabocsaja-kresztjanszkaja pravda" c. ukrainai lap 2004/3. számában (Rövidítésekkel)

A Nagy Honvédő Háború idején a Szovjetunióban áttelepítették fontos stratégiai területtől eredeti lakóhelyükről a krimi tatárokat, a csecseneket, kalmüköket, volgai németeket. A nyugati propaganda ezzel kapcsolatban "népirtásról" beszél. Miről is van szó valójában?

A krimi tatároknál a háború előtt még fennálltak a törzsi és klánviszonyok. A törzsi vezető réteg és a papság a háború alatt a náci oldalra állt: a klánok egyetértésével és támogatásával tömeges dezertálásokat szerveztek a frontokon, német csapatokat vezettek hegyi ösvényeken a Vörös Hadsereg hátába, partizán-bázisokat semmisítettek meg. Hasonló események játszódtak le Csecsenföldön. A náci csapatok 80 km-re közelítették meg a csecsen fővárost, Groznijt, ami azzal a veszéllyel fenyegett, hogy kezükre kerül a döntő jelentőségű észak-kaukázusi olajvezeték. A kalmükök a Vörös Hadsereg egész egységeit megszárlták le a sztálingrádi front körzetében, amikor a Szovjetunió katonai helyzete különösen nehéz volt.

Tatár kollaboránsok

Ami a tatárokat illeti: a Muzulmán Bizottságnak, valamint az ún. D-csoportnak a tevékenysége révén (az utóbbi a zsidók, kommunisták és más "nem kívánatos személyek" megsemmisítésére alakult különleges fegyveres osztagokat fogta át) a német hadsereg 1942. januárban 87 000 tatárral egészült ki – vagyis gyakorlatilag az egész krimi tatár férfilakosság fegyvert fogott a náci oldalán. 14 "önvédelmi" század létesült, majd 1942 júliusától számos rendőr-zászlóalj. Ezekből tevődött össze a Wehrmacht Krimi Légioja.

A TASZSZ 1987. június 24-i közleménye szerint "a krimi tatárok részvételével végrehajtott büntető akciókban a nacionalisták elpusztítottak 86 000 békés polgári lakost és 47 000 hadifoglyot; 85 000 embert – főleg oroszokat, ukránokat, zsidókat, görögöket és cigányokat – Németországba deportáltak. A "Krasznij" kolhozban a 147. és 152. zászlóalj kemencéket építtetett, ahol a nap 24 órájában eleven em-

(folytatás a 11. oldalon)

(folytatás a 10. oldalról)

bereket égettek el. A háború éveiben a Krim-félsziget lakossága 1 126 000-ről 700 000-re csökkent.

Ukrán fasiszták

Az ukrán fasiszták a háborúban a német, a háború után az angolszász titkosszolgálatok zsoldjába szegődtek. Az Abwehr felhasználta őket a szovjet csapatok és a partizánok elleni harcban. 1941. június 30-án az ukrán Stecko-csoport nyilatkozatot tett közzé: "Az alakuló ukrán hatalom szorosan együtt fog működni a nemzeti szocialista Németországgal, amely a Führer vezetésével új rendet teremt Európában és a világon, segíti az ukrán népet, hogy megszabaduljon a moszkvai megszállástól." A nyilatkozat hangsúlyozta: "Az ukrán földön születő Ukrán Nemzeti Forradalmi Hadsereg, a szövetséges német hadsereggel együtt, azért harcol a moszkvai megszállók ellen, hogy egységes szuverén hatalmat és világszerte új, igazságos rendet építsen." A nyilatkozatot üdvözölte Kir Andrej, a görögkatolikus egyház metropolitája, az ortodox egyház részéről pedig Polikarp lucki püspök. Meg kell említeni, hogy Stecko a Legfelsőbb Rada képviselője volt, és amikor a közelmúltban meghalt, a Rada saját halottjának tekintette. (Hasonlóképpen hivatalosan meggyászták a nációkkal együttműködő Bandera két emberét, Morozovot és Olijnikszet.)

A háború alatt az ukrán nacionalisták német segítséggel két csapattestet szerveztek, "Csalogány" és "Roland" néven, amelyek büntető akcióikkal váltak hírhedtté. Az első fegyveres csoportokat 1942-ben állították fel a németek Volinban. Ezek részint a partizánok ellen, részint a lengyel Armija Krajowa (Hazai Hadsereg) ellen harcoltak. Alakult egy ún. Ukrán Felkelő Hadsereg is, Susevics parancsnoksága alatt.

Külön kell szólni a német hadsereg álmányába tartozó ukrán SS-hadosztályokról. A 14. "Galícia" hadosztályt 1943-ban állították fel, és 1943-44 telén Kovpak és Medvegyev partizán-osztagai ellen vetették be a Dnyejr jobbpartján. Ezt az egységet a szovjet csapatok 1944 júliusában Brodynál bekerítették és felszámolták. – Az ukrán SS 29. gránátos hadosztályát 1943 végén szervezték, főleg Poltava és Csernyigov területi rendőr-alakulatokból. Ez az alakulat különös kegyetlenséggel gyilkolta 1944-ben a belorusz lakosságot, majd a varsói felkelőket. A 30. ukrán SS-hadosztályt 1944 augusztusában a francia ellenállókkal szemben vetették be.

Kozákok és egyéb árjak

1943-ban 15 kozák ezredet létesítettek a nációk: ezeket segédcapatoknak használták fogolytáborok és katonai objektumok őrzésére, valamint a partizánok ellen. A kozákokat egyébként, a krimi tatárokkal és a turkesztáni zsoldosokkal együtt, árjaknak tekintették, mint a Fekete Tenger mellékén a II-IV. sz.-ban letelepedett keleti gótok leszármazottait. Jórészt ezeknek az "árjaknak" az utódai szolgálják most Irakban a megszállókat, az 5. gépesített brigád tagjaiként.

1945 májusában a nációk számos különleges csoportot dobtak át Nyugat-Ukrajnába, diverziók és terrorakciók végrehajtására. Irányításukat a háború után az angolszász titkosszolgálatok vették kézbe. 1947-ben 8 körzetben 906 akciót hajtottak végre. Nemrégiben Kucsma ukrán elnök fogadta Kijevben az ukrán fasiszta veteránokat.

Katonai és diverziós bázisok a szovjet utóállamokban

A nyugati titkosszolgálatok ma különös aktivitást tanúsítanak a csecsen-földi háborúban. Előszeretettel alkalmaznak pakisztáni, szaúdi, emirátusbeli és török zsoldosokat; másrészt csecseneket képeznek ki diverziós és terrorcselekményekre Törökországban, Szaúd-Arábiában, Angliában, az USA-ban és máshol. A terroristák támogatására központokat létesítenek ukrán, lengyel és balti területeken. Mindez összefügg az azerbajdzsáni, grúziai, örményországi és türkméniai olaj- és földgázvezetékekkel. A Nyugat érdekelt abban, hogy ezek a szállítónalok ne működjenek. Továbbá, ennek a régióknak a kelet-kaukázusi részét, Azerbajdzsánt, Grúziát és Örményországot is beleértve, újabban az USA-légierő európai parancsnokságának hatáskörébe utalták. Azerbajdzsánban az USA katonai ellátóbázist tart fenn; Grúziában a NATO közvetítésével katonai támaszpontokat létesítettek csecsen terrorcsoportok részére.

A módszerek nem újak, kipróbálták őket az ún. Koszovói Felszabadító Hadsereg esetében. Itt 10-15 fős fegyveres zsoldcsoportokat szerveztek, amelyek különleges kiképzés után kiépítették a körzet "helyi védelmét", és minden albán családot 40-50 000 német márkának megfelelő hozzájárulás befizetésére kényszerítettek.

Zárómegjegyzés: 1941-42-ben az USA több mint 1 millió amerikai japánt deportált, jórészt olyanokat, akik már az Egyesült Államokban születtek.

A MARX KÁROLY TÁRSASÁG KÖZLEMÉNYEI

* *Társaságunk levélben köszönte meg* a Török Kommunista Párt szeptemberi londoni konferenciájára szóló meghívást, és szolidaritását fejezte ki a résztvevőknek.

* *Szeptember 17-i központi fórumunkon dr. Krausz Tamás egyetemi tanár vitaindítója hangzott el* időszzerű belpolitikai kérdésekről.

* *Október 15-én Hollós Ervin ny. egyetemi tanár vitaindítójában* az 1944 október 15-i nyilas hatalomátvétel előzményeiről és következményeiről tartott vitaindító előadást a központi vitaforum résztvevői részére. A hallgatóság ezt követően részt vett a Terror Háza előtti antifasiszta tüntetésen.

* *Október 31-én 10 órakor a Zsigmond-téri előadóteremben került sor* a baloldali összefogást sürgető pápai konferencián résztvevő politikai, társadalmi és civil szervezetek képviselőinek következő rendezvényére.

* *November 6-án 10 - 14 óra között tartja a VASAS Szakszervezeti Szövetség Magdolna utcai székházában Társaságunk fennállásnak 15. évfordulója alkalmából ünnepi elméleti konferenciáját.* A "marxizmus időszzerűsége" címet viselő konferencia előadói: *Baranyi Ferenc, Harsányi Iván, Rozsnyai Ervin, Szász Gábor, Szigeti József és Vigh László.*

Minden érdeklődőt tisztelettel hívunk és várunk!

* *November 19-én 16 órakor a Zsigmond-téri előadóteremben tartjuk következő központi vitaforumunkat.* A londoni Európai Szociális Fórum munkájáról Alpár Róbert, Artner Annamária és Farkas Péter tájékoztatói hangzanak el. Jánosi Gábor rövid tájékoztatója is előadásra kerül a kórház privatizációval kapcsolatos népszavazás témában.

* *Társaságunk tagozatai közül* számos helyen került sor elméleti és politikai témákban vita-fórumokra, így többek közt a budapesti ötödik, nyolcadik, tizenegyedik, tizennyolcadik kerületekben, és Békéscsabán. Vezetőink közül a Humanista Társadalmi Egyetem előadói között találjuk Farkas Pétert, Morva Tamást, Neuirth Gábort és Szász Gábort. Széchy András az MSZOSZ kerületi alapszervezetinél és a Május Elseje Klub munkájában fejt ki ilyen irányú tevékenységet.

* *Ez úton hívjuk fel lapunk 110 fő aktív-hálózata tagjainak figyelmét, hogy a "Dialektika" terjesztése és postázása alkalmával legyenek különös tekintettel a pontos címzésekre.* Kérjük, gondoskodniuk arról, hogy valamennyi címzett időben megkapja újságunkat. — Köszönjük!

TÁJÉKOZTATÓ ADATOK

A Marx Károly Társaság 2004. évi közgyűlésére (2005 január) való felkészüléshez

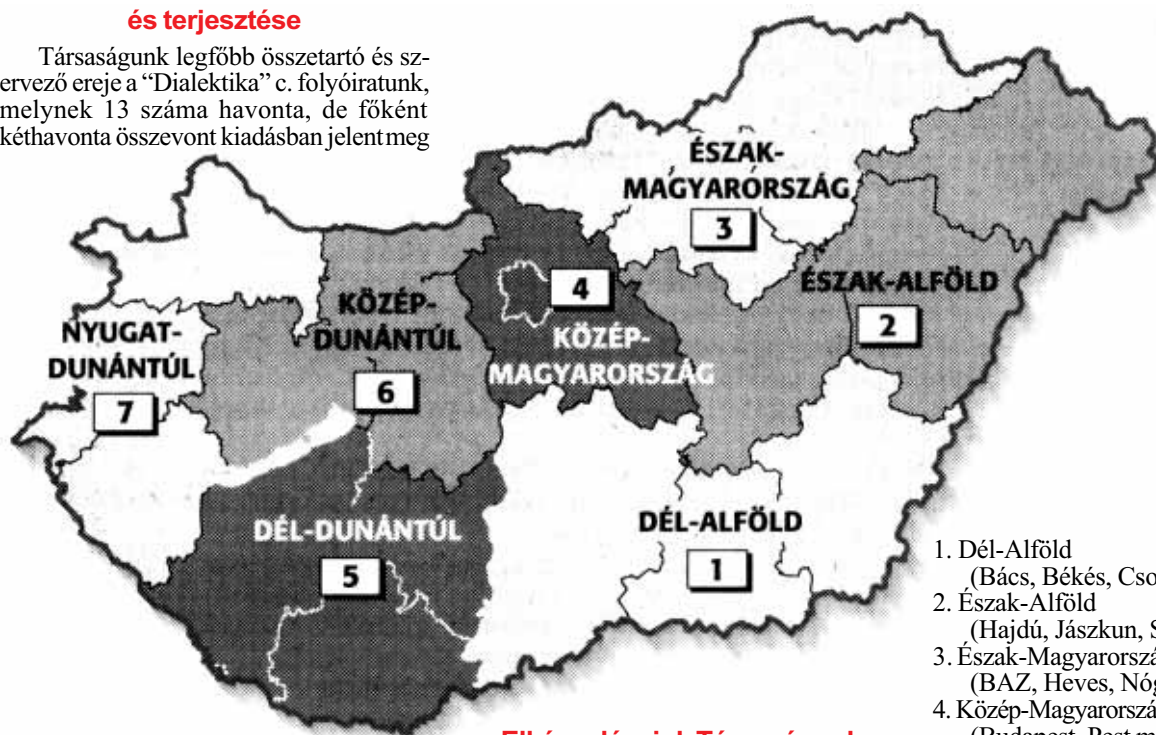
Szervezeti élet

Valamennyi megyében és budapesti kerületben, összesen 43 tagozatban és 23 csoportban folyik a Társaság tevékenysége. Az ország 164 helységében, valamint 16 külföldi városban élnek tagjaink, támogatóink, a "Dialektika" olvasó köreinek résztvevői. Rajtuk kívül 97 felsőoktatási intézmény, könyvtár, szakszervezet, társadalmi és civil szervezet stb. részére továbbítjuk folyamatosan az újságunkat. Taglétszámunk 1427 fő + 228 egyéb kapcsolat (2004.11.15.) A regisztrált, igazolvánnyal ellátottak száma 1212. A taglétszám növekedése 2004-ben eddig 227 fő.

Az országos vezetőség tagjainak száma 20. A "Dialektika" szerkesztőbizottságának 13 tagja van. Aktivistáink száma országosan 224 fő.

A "Dialektika" készítése és terjesztése

Társaságunk legfőbb összetartó és szervező ereje a "Dialektika" c. folyóiratunk, melynek 13 száma havonta, de főként kéthavonta összevont kiadásban jelent meg

átlagosan 1600, összesen 11400 példányban. Internetes honlapunkat is egyre többen keresik meg és nyomtatják, így olvasóink száma átlagosan 5000 főre tehető. A lap szerkesztésében, a cikkek írásában, a nyomdai előkészítésben és az újság terjesztésében legkevesebb 224 aktivista vesz részt.

* Tekintettel arra, hogy közel 1600 címre postázzuk havonként - kéthavonként a "Dialektika"-t, további segítségre szorunk. Kérjük azokat az elvtársainkat, akik segíteni tudnának borítékok címezésében és a lapküldemények postára adásában, jelentkezzenek Ferencz Lajosnál (1119 Bp. Fejérvári út 113. Tel: 20 55 209) — Kb. 50-100 címről lenne szó személyenként és esetenként. Köszönjük!

A felhasznált önkéntes társadalmi munka-órák száma 10-15 ezerre becsülhető, a vezetők, tagokozat- és csoportvezetők becsült éves ráfordítását is kalkulálva, 20-25 ezer órába lehet éves átlagba becsülni. (Jó lenne ezt a felmérést valamennyi aktívának elvégezni, és az adatokat a közgyűlés előtt tagozatonkénti összeállításban közölni.)

Költségvetésünk helyzete

Társaságunk költségvetésének bevételei és kiadási mérlegét 2004 évre 1 800 000 Ft-ban határoztuk meg. Ebbe az összegbe bele kalkuláltuk az NCA kollégiumától pályázott 700 ezer forint támogatást is. Pályázatunkat elutasították. Jelenlegi pénzügyi egyenlegünk + 35.241 Ft. Valószínűsíthető, hogy a tervezett bevétel elmarad a várakozástól. Jelenlegi adataink szerint 1244-en fizettek tagdíjat, illetve támogatást, 160 elvtársunktól még várjuk a befizetést.

Hét régióban 3-3 megyei tagozat (Budapest és Pest megye egy régióban) szerveződné. Egy-egy régióhoz – jelenlegi adataink szerint – 13-28 helységből 37-761 (utóbbi Bp., Pest m.) tagunk tartozna.

Az országos vezetőség a tisztújító közgyűlésen megválasztandó elnökből, első elnökhelyettesből és alelnökből, ügyvezető titkárból és 16 további vezetőségi tagból állna, köztük a 7 régió vezetői és a "Dialektika" felelős kiadója és szerkesztője is. Az országos vezetőség 5-7 tagú elnökséget választana a vezetés operativitásának biztosítása végett. Az országos vezetőség a két közgyűlés között évente legalább két alkalommal, az elnökség a két vezetőségi ülés között legalább havonta ülésezne.

A mellékelt térképen láthatók a régiók területei, benne számmal jelezve taglétszámuk.

Elképzeléseink Társaságunk szervezeti felépítésének korszerűsítésére

Az ország közigazgatási rendszerének átszervezése, valamint taglétszámunk jelentős növekedése szükségessé teszi Társaságunk szervezeti felépítésének korszerűsítését.

Ferencz Lajos

Dialektika

A Marx Károly Társaság időszaki lapja

Felelős kiadó: a Társaság elnöke
1067 Bp. Eötvös u. 2. **Tel:** 342-1068
Szerkeszti: a Szerkesztőbizottság
Felelős szerkesztő: dr. Rozsnyai Ervin
OTP számlasz.: 1171 1041-2085 9590

Nytsz.: 75/763/1997
Internet: www.extra.hu/dialektika
E-mail: dialektika@freemail.hu
Nyomás: Unio-Print Kuvert Kft.
Felelős vezető: Szabó László igazgató